

ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ - СОФИЯ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СДРУЖЕНИЕТО

2005 г.

» **Център за независим живот – София (ЦНЖ)** е неправителствена, нестопанска организация на хора с увреждания, регистрирана като сдружение за извършване на общественополезна дейност по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. ЦНЖ работи за промяна на държавната политика в сферата на уврежданията в България от 1995 година насам, като активно се застъпва за ценностите на независимия живот и прилагането на социалния модел на уврежданията.

» **ВИЗИЯТА** на ЦНЖ – София е за свят, в който хората с увреждания имат възможност за избор и могат да живеят независимо, качествено и достойно.

» **МИСИЯТА** ни е насочена към това, хората с увреждания да получат необходимата им подкрепа за постигане на независимо и пълноценно човешко съществуване.

През 2005 г. се работи интензивно в посока изпълнение на политиките съгласувани през 2004 г., а именно: застъпничество в сферата на образованието, достъпността и услугите в общността, основани върху принципите на независимия живот и човешките права. Основните дейности бяха свързани с популяризиране на човешките права на хората с увреждания, национални и международни документи свързани с политиките за хората с увреждания, оповестяване на добри практики от България и други страни чрез обществени прояви, обучения и участие в събития, организирани от други неправителствени организации, държавни агенции (Държавна агенция за закрила на детето, МТСП, Софийска община и др.) или международни институции (Британски съвет, УНИЦЕФ, МОТ и др.).

Дейностите на ЦНЖ са съсредоточени в седем проекта, финансирани от различни донори:

Британски съвет: проект „Нашият живот – нашите идеи“

Партньорството между ЦНЖ и Британски съвет, започнало през 2003 г. продължи и през 2005 г. с проекта „Нашият живот – нашите идеи“ насочен към младите хора с увреждания от шест града в България и овластяването им за участие в живота на местната общност. Групи от младежи с увреждания са насърчавани, обучавани и консултирани от ЦНЖ да развият и провеждат местни

инициативи в малък мащаб, които са финансирани от Британски съвет. ЦНЖ заедно с Манчестърската коалиция на младежи с увреждания отговаряха за провеждането на обучения и развитието на новосформираните групи. Първоначално, през 2004 г. бяха идентифицирани шест местни групи в градовете Бургас, Кула, Павликени, Раковски, Шумен и Стара Загора, на една от групите отпадна поради невъзможността ѝ да разработи малък местен проект. В резултат на тези усилия 15 млади хора с увреждания бяха обучени по теми свързани със социалния модел на уврежданията, социалната промяна,

разработване и изпълнение на проекти, отчитане и продължаване на дейностите. Също така други 100 човека са били включени в изпълнението на местните проекти.

Ролята на ЦНЖ като местен консултант бе да предоставя текуща подкрепа на младите хора с увреждания в техните усилия за популяризиране и ефективна работа за социална промяна. Консултантите на ЦНЖ редовно посещаваха всички населени места, включени в проекта, като в същото време непрекъснато бяха търсени за съвет от участниците по различни теми като например, как да работят с местните власти, как да достигнат до повече млади хора с увреждания, как да организират събитие и др.

Всички проекти разработени на местно ниво от младите хора бяха насочени към средата и нуждата от промяна. Бургаската група осъществи застъпнически дейности във връзка с достъпността на архитектурната среда и транспорта, групите в Стара Загора и Павликени работиха за популяризиране на приобщаващото образование и промяна на нагласите, а в Кула и Шумен – за повече видимост на младите хора с увреждания и лобиране пред местните власти за приобщаващи политики. Като резултат от проекта бяха създадени четири нови местни неправителствени организации на млади хора с увреждания, които ще продължат застъпническите си усилия за социална промяна на местно ниво. Услугите, които ЦНЖ предоставяше по този проект са оценени на 3.580 евро, а проектът ще приключи през 2006 г.

Резултатите от тези местни инициативи показаха, че младите хора с увреждания имат желание и са готови да участват в процеса на формиране на политики, но все още нямат достатъчно знания и умения, за да участват ефективно в диалога с местните власти и други НПО. След направените заключения ЦНЖ реши да разработи други два проекта и да кандидатства за финансиране пред различни донори: „Нищо за нас без нас“ и „Преодоляване на бариерите“.

През май 2005 г. започна изпълнението на проект „Нищо за нас без нас“, финансиран от Балканския тръст за демокрация.

Основната цел на проекта бе да се повиши капацитетът на активни организации на хора с увреждания от страната, за да могат те да се включат ефективно на местно ниво, както в планирането на политики в сферата на уврежданията, така и в тяхното изпълнение, мониторинг и крайна оценка. Продължителността на проекта е 12 месеца. "Дневен ред 22" е основният инструмент, използван в този проект – европейски механизъм, предназначен за създаване на адекватни политически

документи за действие в сферата на уврежданията и основан върху „Стандартните правила на ООН за равнопоставеност и равни шансове за хората с увреждания“, които в момента се използват за база на подготвящата се Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания. „Дневен ред 22“ е инструмент, който може да се използва от всички местни агенти за инвентаризация на местни политики, от гледна точка на човешките права и уврежданията, като в резултат на това уврежданията се въведат във всички области на изготвяне на политики. Документът, подпомага съвместната работа между местните власти и организациите на хора с увреждания в процеса на планиране, провеждане, мониторинг и оценка на местни политики. По този начин хората с увреждания стават равнопоставени партньори и могат да участват във вземането на решения, които пряко засягат техния живот и гарантирането на техните права.

В резултат от реализирането на дейностите по проекта се очаква да бъдат разработени пет местни плана за действие във сферата на уврежданията в сътрудничество с местните власти и други агенти като се прилагат принципите на доброто управление и гражданското участие в процеса на формиране на политики.

През 2005 г. са извършени следните дейности:

Подбор на населени места и участници. Процесът започна веднага след полученото одобрение за финансиране. Най-напред се обмисли включването на групите, участвали в проекта с Британски съвет. След първият етап на подбор Павликени, Стара Загора и Бургас бяха включени. Хората от Кула предложиха, тъй като са много малка община с ограничени ресурси за изпълнение на собствени политики, да включим Видин като по-голяма община в близост до Кула. Активна група на хора от Бяла Слатина, които работят в сферата на приобщаващото образование се кандидатираха за участие в проекта. Същото се случи и с Банско, където няколко неправителствени организации на хора с увреждания занимаващи се с достъпността заявиха желание за включване в проекта.

Обучение, консултации и работни срещи. Първата среща се проведе през месец август 2005 г. и акцентът беше поставен върху политиките и принципите на тяхното провеждане в сферата на уврежданията. Участниците трябваше да направят преглед на местните политики, изпълнявани от общинските власти. Индивидуалните презентации бяха

коментирани от учителите от гледна точка на човешките права. Участниците бяха провокирани с критични въпроси и посъветвани да ги зададат на представителите на местните власти.

На тази среща се реши, че достъпността (Банско, Бургас и Видин) и приобщаващото образование (Бяла Слатина, Павликени и Стара Загора) ще бъдат сферите, в които ще се работи задълбочено занапред.

След тази първа обща среща, по заявка на участниците, консултантите на ЦНЖ посетиха населените места, за да посъветват и подкрепят процеса на събиране и обработка на данните и информацията, свързани с местните политики, да направят инвентаризация и изготвят доклад.

Публикацията „Приобщаващото образование и обучението на учители – основание за надежда или поредната илюзия“ бе преведена и отпечатана в тираж 1000. Това издание заедно с други материали свързани с темата увреждане ще засили и подкрепи аргументите на местните групи на хора с увреждания.

Бюджетът за 2005 г. по проекта е \$ 30.000 (25.000 евро). Работата продължава и през 2006 г.

Проектът „Преодоляване на бариерите“ бе одобрен за финансиране от MATRA – KAP (програма за малки проекти на посолството на Кралство Холандия в София)

През юли 2005 г. започна изпълнението на проекта „Преодоляване на бариерите“, с цел групи на хора с увреждания да научат повече за лобирането и изграждането на коалиции. Оригиналният инструмент е холандско обучение замислено като симулационна игра, в която пет острова се състезават за органичени ресурси, предоставени от Правителството на „континента“, но при определени

условия. Проектът е резултат от съвместните усилия на ЦНЖ и Националния съвет по уврежданията на Холандия, който получи финансиране от НОВИБ за осигуряване на холандски учители, които дойдоха в България, за да обучат местни учители. ЦНЖ получи

средства, с които да са извърши превод на материалите на български език, да адаптира обучението съобразно българските културни специфики и да изготви седем комплекта обучителни материали. Бяха обучени петнайсет български обучители, които участваха в практически сесии по провеждане на обучението – техните колеги бяха в ролята на обучаеми. Сертифицираните за провеждане на обучение български обучители са осем и те ще обучават не само лидерите на организации на хора с увреждания за овладяване на тези така важни и необходими умения. Обучението в момента се предлага на неправителствени организации, които биха искали да повишат знанията и уменията си в областта на лобирането и изграждането на коалиции. Бюджетът на проекта е 15.115 евро.

Популяризиране на добри практики относно политики в сферата на уврежданията основаващи се на човешките права се осъществи чрез изпълнението на проект „Да живеем и работим заедно в Европа“, финансиран по Програма Европа 2003 на Европейската комисия.

Проектът започна в началото на 2005 г. и бе с продължителност осем месеца. Основната цел на проекта бе да повиши информираността на общностите на хора с увреждания и обществото като цяло в България, по отношение на Европейските насоки и практики в сферата на уврежданията в някои страни членки на Европейския съюз. Хора с

увреждания от Великобритания, Ирландия, Естония, Словения и Швеция посетиха градовете – Видин, Стара Загора, Нови Пазар и Бургас и участваха в седмици посветени на политиките в сферата на уврежданията в съответната страна. Съществена част от програмата на националните седмици бяха дискуссионни кръгли маси, публични акции на открито, срещи с представители на местната и държавна власт, хора с увреждания и др. Основните въпроси дискутирани по време на посещенията бяха свързани с достъпността, услугата „Личен асистент“ и участието на хората с увреждания в процеса на формиране на политики. Чрез медийното отразяване, отпечатването на голям брой брошури и публикации (общо 7 броя), плакат и презентационно CD в тираж 500

аудиторията беше информирана за политиките в сферата на уврежданията в страните членки на ЕС (стари и нови). Българите с увреждания имаха възможност да се срещнат с активисти от други страни и да придобият увереност в процеса на застъпничеството за своите права. Бюджетът на проекта е 49.223 евро.

Проектът „Наблюдение върху съдилищата“ е друго усилие на ЦНЖ за застъпничество за човешки права на хората с увреждания що се отнася до достъпа им до правосъдие, справедлив процес и до съдебната система.

Проектът е подкрепен от Ийст-Уест Мениджмънт Институт (ИУМИ) по програма „Инициатива за укрепване на съдебната система“ (ИУСС) за малки грантове на НПО, финансирана от Американската агенция за международно развитие (ААМР). През месец ноември 2005 г. ЦНЖ започна изпълнението на проекта за наблюдение върху съдилищата – физически, информационен, процедурен и т.н. с основна цел подобряване достъпа на гражданите с увреждания до съдебната система, до справедливо и безпристрастно правосъдие. Американска методика за гражданско наблюдение върху работата на съда бе адаптирана към българското съдопроизводство, съобразно спецификите на уврежданията и бе използвана за наблюдение на граждански и административни дела, разглеждани от Софийски районен съд и Софийски градски съд, които се отнасят до нарушени права на граждани с увреждания. Студенти по право бяха обучени в рамките на проекта и те самите извършват наблюдението. Бяха постигнати договорености със съответните съдилища за определяне статута на наблюдателите, както и процедурите за достъп до документацията по делата и съдебните зали. Понастоящем се осъществява наблюдението на делата и за приключването на проекта през 2006 г. ще се проведе заключителна среща, където ще бъдат представени резултатите и ще бъдат отправени препоръки към съдилищата.

Общият бюджет на проекта е 14.308 евро, но по-голямата част от него ще бъде изразходвана през 2006 г.

Проект „Училище за всички: Да работим заедно за подобряване качеството на включване на деца и млади хора с увреждания“, финансиран от програма Сократ/Грюндвиг 2 на Европейската Комисия

Този тригодишен проект започна през месец август 2005 г. в партньорство с организации на хора с увреждания от още четири страни: Италия (Associazione Integrazione), Франция (GIHP Midi-Pyrenees), Кипър (Pancyprian Association of Parents of Deaf Children) и Турция (Disabled People's Education and Solidarity Foundation). Идеята на проекта е създаване на пространство за споделяне на опит

между хора изправени пред сходни проблеми и ситуации в живота. Ще се изготви и методология за оценка на приобщаването в училище, като се вземат под внимание спецификите на всяка една от страните и техния опит досега. Млади хора с увреждания, семейства на деца с увреждания, учители и директори, социални работници във всички страни партньори по проекта ще бъдат насърчавани да се включат в процеса на изпълнение на проекта и да се възползват от неговите резултати. През месец октомври 2005 г. български родители и учители посетиха Франция за провеждане на първата международна среща в рамките на проекта.

Финансирането на ЦНЖ по проекта за 2005 г. е 4.255 евро.

Друга инициатива на ЦНЖ за застъпничество за човешките права на хората с увреждания е проекта „Равнопоставени – по закон и в живота“.

Проектът е финансиран по правната програма на Институт „Отворено общество“ и има за цел завеждането на стратегически дела за нарушение на човешки права. Заведените дела ще включват искове свързани с подзаконовни актове, издавани от Министерски съвет и съответните ведомства), които не са в съответствие с основния закон (Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за народната просвета, ЗУТ и други, приети от Народното събрание), както и дела за дискриминация по признак увреждане. Очаква се, че решенията на съда ще имат

сериозно въздействие върху съответните системи и ще доведат до промяна на държавно регулираните практики.

Беше заведено дело за дискриминация по признак увреждане срещу „Метрополитен“ и Софийска община за изграждането и поддържането на недостъпно метро. Решението на съда бе в полза на ищцата с увреждане и постанови задължението на общината и „Метрополитен“ да осигурят достъп до края на 2006 г. Още три съдебни иска са подготвени да бъдат заведени през 2006 г.

Целият бюджет на проекта е 13.583 щ.д. (11.438 евро), но по-голямата част от него ще бъде изразходвана през 2006 г.

Кампания „За равнопоставеност“

Тази дългосрочна инициатива бе обявена на 3 декември – Международния ден на хората с увреждания – с представянето на дарен микробус „Пежо Боксер“, адаптиран за хора на инвалидни колички и оборудван като мобилно средство за промоция и разпространение на информация. Партньори в кампанията са ни „София Франс Ауто“, „Стейн

Студио“ (звукзаписна и музикална компания) и „Трансформа“ (българска компания, специализирана в адаптиране на транспортни средства за хора на инвалидни колички). Девизът на кампанията е „Да живеем заедно“. Като част от цялата кампания са медийните награди „За равнопоставеност“, обявени на 3-ти декември с крайна дата за подаване на номинации 5-ти май - Европейския ден за протест на хората с увреждания следващата година.

Набирането на средства за цялата кампания е в ход.

В допълнение на гореизброените проектни дейности, ЦНЖ участва в консултации с местни и национални власти и други НПО. Хора с увреждания и експерти на ЦНЖ изготвиха проекто-наредба за въвеждане на услугата „Личен асистент“, която сега се обсъжда в Столичния общински съвет. Редица инициативи се предприеха и в сферата на обществения транспорт и образованието. Например, група активни хора

с увреждания бяха подкрепени в усилията им за подобряване работата на специализирания транспорт и осигуряване на достъпност в средствата на градския транспорт.

Лобирането за приобщаващо образование на ниво Министерство на образованието и науката бе съществена част от дейността на ЦНЖ през годината. Международната организация на труда се обърна към ЦНЖ, като организация на хора с увреждания с опит в извършването на проучвания, за принос от наша страна към тяхното регионално изследване на тема „Увреждания, помощи и заетост на хората с увреждания“.

ЦНЖ